

طاشينك
اشبه يومى غزته
صاحبها: هارند ماموريان: ازيب

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԿ.	ՂԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20 ՂԶ.
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԽԱՌ	80	40 ՂԶ.	
ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ	25	13 ՁԻՐ.	

Նամակներ պէտք է ուղղել «ԴԱՇԻՆԿ»-ի
Խմբագրության
Rédaction du journal Arménien «TACHINK»
Imp. Mamourian — Smyrne

Զի հրատարակում ձեռագիրները չեն վերադարձվում

10 ՓԱՐԱ

ՀՈՒՓՍԻՄԵԱՆՑԻ ԱՆՈՔ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ՑՈՐԵԿՈՒԱՆ ՀԱՇ ՋՈՒՆԻՆ ...

Սիրտ կարտող տեղեկություն մը կու-
սան ինձի:

Հայնոցին գիրքը, մեր քվին տակ,
Հոխիսիմանցի մեր անոթ աղջնակները
ցորեկուան ճաշ չունին, ամէն օր ասպա-
հովաւ:

Վախ, կալում...:

Քառասունը հինգ հատ են: Կէսօրին
սկզբնաւոր կ'երթան, և եթէ իրենց
բարեգութ ձեռքերէ պատրաստուած՝ հա-
կիրճ ճաշ 'ը տրուի, կը նստին ակտի-
վալով կուտան:

Եթէ կերակուր չըլլայ՝ իրենց տունե-
րէն բերուած — խեղճութեան անձանք
սկզբնաւորէ աւելցած — վարանքները, չոր-
ցած չափանակներ, կ'անձամ պանիրի կտոր-
ներ ծամելով՝ կը խորեն իրենց անօթի-
վան:

Երեւելի բան չէ որ տղանց մը միակ
կրթական հաստատութեան մէջ այսպիսի
գիւղական իշխանութիւն մը լիցուցարարի,
այսպիսի զրկանք մը հանդուրժուի, այս
պիսի տոսմ մը լուս ու անտես անցնի:

Տեսչները, գիտնալով գոնէ ի՞նչ աղ-
45-50 թշուառներ կ'առնուին համար
ՄԷԼԻ ՄԷԼԻՃԻՏԸ միայն կը բռնէ կողմ...
ՄԷԼԻ ժնճիտ, ամէն օր, որպէս զի անոք
կ'առնան, ու՛ր զո՛ւ ու զուարթ՝ երգել
սկսին...

Տանը հինգ օրէ ի վեր անոնց ցորեկ-
ուան ճաշը անպակաս է եղեր, որովհետեւ
երկուք ու կէս ոսկի ժառանգ ինկեր է ի-
րենց հանգուցեալ Բնիկսիբոցէն:

Բայց հիմա այս անգամ գումարը
սպառած է, և մէկ քանի օրէ ի վեր չուա-
րած չարժանեալով ալ ու ձախ կ'երկա-
րեն բարեգութ ձեռքերը՝ ցորեկուան ճա-
շին անհրաժեշտ ութնոցները ճարձրկելու
համար:

Եւ սրտաւարժ, աղիւսալը երեւոյթ,
Հոխիսիմանցի աղջիկներն են — նուազ
աղքատիկները — որ իրենց մէթալիկներով
ցորեկուան ճաշը կ'ապահովեն բոլորովին
չքաւոր իրենց քուրթիկներուն:

Ապրիլ, Հոխիսիմանցի աղիւս աղ-
ջիկներ, դուք սիրտով աւելի հարուստ
էք՝ քան ձեր այն մենձ-մենձ քայրերը,
որոնք փարթամ սեղաններուն չորջը կը
նստին ցորեկ — իրիկուն՝ Հայնոցէն մինչեւ
Բարախ:

Բայց անխեղճութիւն պիտի ըլլար
Հոխիսիմանցի մեր ուսանողներէն որուն
— ամենքն ալ համաւոր, խնայող ծնողներե-
րու զաւակներ — թողուլ իրենց չքաւոր
զարգացողները ցորեկէ — ցորեկ անուշա-
նկու ամբողջ հողը:

Աւելի մեծ անխեղճութիւն պիտի ըլլար
Հոխիսիմանցի խեղճուկ աշակերտներէն
— ամենքն ճաշի, առանց տաք կերակու-
րի մը ձգել ցորեկները:

Գործող աշխատիւն փոյս այն միակ
տեղն է ուր հաւասարութիւնը յաջողակ
պէտք է ըլլայ և անպայման:

Գործողն սեղան ներս անխաբիւս է ըն-
դունել որ մէկը կուտ ըլլայ, իսկ միւսը
կէս-կուտ կամ անօթի:

Այդ խտրող մանկութիւնը խառնազե-
լու, անոր անապակ հողին լիկու, մը-
թաղներու, թունաւորելու ամենէն հրէ-
չային կերպն է:

Ու Իզմիրի պէս, անհասարակ բարե-
կեցիկ, հայ գաղութի մը ծոցին մէջ այդ-
պիսի իրականութիւն մը աւելի քան
պայթեցողական ընդդէմ կը զգենու նոյն-
հետայն:

Թո՛ղ Աղզ, Առաջնորդարանին վճար-

ուի, զարգացող անհոգիներ անցնի, կամ
որ և է կերպով հողացուի՝ աղջին հաշույն
որական մեկ ընկնի անհրաժեշտ գումար-
ը, եթէ մեր ուսնուր Տիկնիկներն որ և է
մէկը չի փորձուի, բարեբաւութեան վա-
ցելու ժնջով մը, Հոխիսիմանցի անոք
աղջիկներուն ցորեկուան ճաշը տարհովել:

Հեռուոր որբերու և սովաւորելու տ-
նւնով տարին տաններու ամիս հրապա-
րակը կ'աղմկենք, և մեր աչքին առջեւ
անօթի զարարուող ջոճիկներու ցորեկ-
ուան ճաշ մը դնէ տակ կը դեղնինք:

Իզմիրի մեր բարեկեցիկ դասու տի-
կներուն և օրիորդներուն ուղարկու-
թիւնը կը հրաւիրուի Հոխիսիմանցի սով-
եւոյ աղջնակներուն վրայ: Թո՛ղ Պատա-
հանի կողմը երկնաւոր կէսօրի մը, և ալ-
ցելուն Հոխիսիմանցի սեղանատուներ, ուր
վատահ կ'ոյտի խոտիկի պիտի խոտ-
կապտի և ի գլուխ պիտի փղձիկ իրենց
զգայուն սիրտը...

ՍՈՒՐԻՆ, ՊԱՐԹԵՆԻԱՆ

ՈՒՍԱՅԱՑ ԵՒ ԹՐԲԱՅԱՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Քանի որ անգամ խոսք է եղել «Հորիզո-
նի» էջերում մեր արեւելեան ու արեւմտեան
գրականութիւններէ մերձեցման խնդրի
տարբեր, Այդ մերձեցման օգուտները
անկեր են, ինչպէս և բաժանման ու
հետեւեցումը կորստաբեր հեռանքները:

Սակայն այդ անջատումը չարժանաւոր
է գոյութիւն ունենալ և երկու հատուած-
ներէ մէջ փորձած վերջ հեղհեղէն խորա-
նում ու լայնում է: Կար ժամանակ,
որ մենք ոչ մի հարաւորութիւն չունէինք
կուէլ այդ անջատումը զէ՛մ, որովհետեւ
կուէլը ինքը, քաղաքական հանգա-
մանքները զրկուածորակէն, նպաստում
էին այդ անջատմանը: Ուստի մասնա-
ւոր թիւրքաշայի համար մի արդեւած պը-
տուղ էր, ուստի նշանաւոր հեղինա-
կի երկը թիւրքաշայ գրողէն համար
տանտալան խնձոր էր: Մենք համեմա-
տաբար լաւ գիտեման մէջ էինք, սակայն
երկու հատուածներէ անմիջական յարա-
բերութեան բացակայութիւնը մեզ էլ
թող չէր տալիս ծանօթանալու թիւրքաշայ
գրականութեան հետ: Երկու հատուած-
ներն ապրում էին իրենց ուրոյն կեան-
քով և գրականութիւնները զարգանում
էին տարբեր ուղիներով:

Թուում էր, թէ թիւրքաշայի տանտա-
ղութեան հաստատութիւնը, երբ հարաւոր
զարգում երկու հատուածներէ սերտ չլուսն
միմեանց հետ, հեղհեղէն պէտք է բարա-
կէին ու վերջ ի վերջոյ անհետանային մի-
մեանց բաժանող պատնէշները: Եւ մեր-
ձեցման խնդիրը բուն թափով հրապա-
րակ իշխանորդ, թէ ուստի և թէ
թիւրքաշայ մասունքները զարգանան այդ
խնդիրով և երկու կողմից էլ նոյն ցանկու-
թիւնն արտայայտուի — միտցում: Եթէ մի-
ացումն անհնար է ու այդ ուղղութեամբ
կատարուած քննարկներ արարելու, գոնէ
մերձեցում: Իսկ այդ հնարաւոր էր և ոչ
զժաւարին: Բանիկի, Ահարոնեանի, Շիր-
վանդաղի և միւս ուստիաների ներկայացու-
ցիկներէ երկու, որոնք մինչ այդ արդեւ-
ած էին, հարաւորութիւն ընկերացող տա-
րակութեան խաւերում և մեծ ընդունե-
լութիւն գտան: Իսկ մենք զեւ վաղուց

ընտելացել էինք Պարսկեանի, Դուրեանի,
Պէշկիմաշեանի և թիւրքաշայ ամբողջ
գրական շարքի լեզուն: Բայց առանձին
զրգարից Պօլսոյ շատ օրաթերքներ ուսա-
հայ հեղինակները դործները արտատպելին
իրենց թերթներում և տարածեցին:

Ինչ էլ մնում, չարժանաւոր նոյն ուղ-
ղութեամբ, զարգանալու տեղական բար-
բաւի հետ աշակերտներին ծանօթացնել
նաեւ կործար-բարբաւի և այդպիսով ժա-
մանակի ընթացքում սուր տարբերութիւ-
նը կ'անհետանար: Միացում պահանջելը
թերեւ խիստ է, սակայն միմեանց կար-
գալ ու հասկանալը օրքան ցանկալի,
նոյնքան էլ դիւրին էր:

Սակայն մի ձգտում, որ առաջ էլ կար,
այնմ կարեւոր նորից երևան է գալիս:
Այդ ձգտումը օրքան ուժեղի ջլատում է
առաջացնում, մեր գրական սրակին վնաս
հասցնում, նոյնքան էլ խորացնում է լեզ-
ւական անջրպետը երկու հատուածների
մէջ:

Երբ մի ժամանակ ուստի թարգ-
ման արդէն թարգմանում մի երկ նորից
թարգմանում էր արեւմտեան բարբաւի,
այդ զեւ հասկանալ էր, սակայն այժմ ինչն
է տարբեր նոյն կերպ վարել: Դեռ
մի քանի օր առաջ մենք ցոյց տուինք թէ
օրքան տարբար է մեր թարգմանական
գրականութիւնը և թէ օրքան անհրաժեշտ
է մեզ ունենալ համալսարանային գրադե-
րի գոնէ նշանաւոր երկերը:

Առանց այն էլ մենք շատ քիչ ջնար-
քով թարգմաններ ունինք և եղած զր-
քերն էլ տարածելու շատ սահմ. չըջան
են վաշտեր, ինչ կարիք կայ թարգ-
ման նորից թարգմանելու, զոր փոխա-
րէն աւելի լաւ չէր չեղածը հրապարակ
բերել: Միւս կողմից չէ որ մեր թարգմա-
նիկները միւս բարբաւով հաստատակամ
զերքը նորից թարգմանելով, իրենց չըջա-
նից գուրն են մղում և գաղապարու-
թեան երթարում միւս բարբաւով հրա-
տարակած երկը: Շուտով ինչն չէր լինի
արդեւ, եթէ ուստիայ թարգմանիչը
նորից թարգմանէր Հիւզայի, Դուրեանի,
Էթէմ Սիւի երկերից շատերը, որոնք վա-
ղուց արդէն թարգմանում են Պօլսոյ բար-
բաւով և որոշ չափով նոյնիսկ տարածւած
մեր չըջաններում:

Շուտով ինչն չէ արդեւ, երբ միւ-
նայն տարում Ամիրխայի «Աղզ»ը ու Թիֆ-
լիզի «Արօր»ը միաժամանակ տալիս են
Հիւզայի «Ինքնուր երեք»ը՝ մէկը արեւմ-
տեան, միւսը արեւելեան բարբաւներով,
Շուտով ինչն, ուժեղի անտեսութեան
բացակայութիւնը զեւ ոչինչ, զուգէ մէկն
աւելի լաւ թարգմանութիւն է, քան միւ-
սը, օրքան վնասում է այսպիսով մերձեց-
ման գործը: Այժմ էլ Պօլսոյ թերթերէ հա-
զարգանալը երևում է, որ Պ. Գրանուկի և
Մարկոս թարգմանիկն են Տօլստոյի յայտնի
«Յարութիւն» վէպը: Որ Տօլստոյը պիտի
տրուի հայ ընթերցողին ամբողջութեամբ,
այդ աւելի քան անթիկն է, որ թիւր-
քաշայերը պէտք է հետաքրքրեն ուստի
գրականութեամբ, այդ էլ առարկութեան
տեղիք չունի: Սակայն ինչու թողել հա-
նարեղ հեղինակի չթարգմանում գործը և
թարգմանել արդէն եղածը: Զէ՛ որ «Ճա-
րութիւն»ը արդէն թարգմանում է և
թարգմանողն էլ այդ առարկագում անուն
հանում Պ. Տ. Յովհաննիսեանի գրքին և
լաւ չէր լինի, և աւելի նպատակաւորութե-
րէ Պ. Գրանուկին ու Մարկոսը զրա-
մանալին թարգմանէին նոյն հեղինակի՝
փոխալ «Պատերազմ և խաղաղութիւն»ը:
Արանով նրանք ծառայութիւն արած չէին
լինի նաեւ ուստիաներին:

Խնդիրն ի հարկէ մի «Յարութիւն»ի

կամ «Պատերազմ և խաղաղութիւն»ի մէջ
չէ, այլ այն սխառնի, որին մենք զիմում
ենք թարգմանութիւն կատարելիս կամ՝
գրական խնդիրներին մօտենալիս ու մեր
ազգային կարիքների մասին մտածելիս:

Այդ սխառնում մենք նախ՝ ուժեղի
ջլատում ենք առաջացնում, երկրորդ
չենք ի նկատի ունենում և չենք տեսն-
ում մեր գրական առարկայի սակաւա-
թիւնը գործիչների ետեւը և երրորդ՝ որ
ամենապատշաճորն է, հարեւոր ենք հասցը-
նում մերձեցման գաղափարին:

(Չորիզոն)

ՏԵՌԻՐ ՕՐՈՒԱՆ ՏԵՌԻՐ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Վիճակիս Գեր. Առաջնորդ հօր կողմա-
նէ կ'ըսէ հրահանգի մը համաձայն, Պա-
րիսի շրջանի Հայոց Ս. Առաքելաւոր եկեղե-
ցիին մէջ մասնաւոր սրատարող ու պաշ-
տօն մատուցեցող տարբ. Գեր. 19,
ի հանգիստ հազալ Վիճ. Իզմիրեան Հայ-
րիկին:

Առաջնորդ, սովորական ժաման քա-
կուս եկեղեցւոյ զանգակը հնչել, որուն
տիարազեցիկ լնդմիջումներն մեծ բով մը,
զաւան կորուստ մը կը գոռնէին Պաշտօն-
ցի հայուն: Շատեր, անտարբեր գանդակա-
հարսիման մը պատճառը հասկանալու հե-
տաքրքրութեամբ և շատեր, թաղ. Պար-
հաւորին կողմանէ կ'ըսէ ծանուցում մը
համաձայն եկեղեցի փոխադրուելու հե-
տաքրքրութեամբ, եւ ինչ մեծ կ'ըսէ ամեն
վիշտն ու կոկիւր, երբ ինքզինքնից հոսան
ստաքրքր մահաբեր մը չորք, Գեր. զե-
տեղում էր Առաքել:

Յայն հասարակութեան կողմանէ, եր-
կու Յայն քահանաներ ևս, մասնաւոր հը-
րաւէրով մը եկած, դասին մէջ, տեղ զը-
րաւած էին արդէն: Կարգապահութիւնը
կատարեալ էր: Եւ եկեղ. երկեղեցու-
թիւնք, Գաղապար Հիւզայի և առաջնոր-
դութեամբ, տեղի ունեցան խիստ ներ-
գաշակօրէն:

Յաւաքտ սրատարողին, ժամաբար Տ.
Առաքելաւոր քահանային նախադառնութեամբ
կատարուեցաւ. օրուան սգահանգէնը, հո-
ղհանգստեան արարողութիւնը, որուն
մասնակցեցան նաեւ Յայն քահանաներն
իրենց շուրջաւերով, փորձարարով ու
բարբաւով:

«Պիւս Տէր»ի հոգեւորէնց կողմանէն և
միանգամայն եկեղեցւոյ զանգակին տիւտու
զօղանջումներուն ազդեցութեամբ տակ,
ներկաներուն կրած տպաւորութիւնը ու-
շաղթաւ էր իր աւամբ: Ինչ, միթէ՞ կա-
րելի է չտիւրիլ, չզօրալ կորուստ մը յան-
ձին այն մեծ Հայրիկին, որ իր ազգին ու
եկեղեցիին սիրոյն այնքան տքնեցաւ, տա-
ռապեցաւ, այն տիպար եկեղեցականին,
որ իր ժողովուրդին նիւթական ու բարո-
յական շահուն ու օգտին նուիրելը իր
կեանքին մեծ մասը, այն քաջ ու անձ-
նուէր Հովիւն, որ իր հօտին ցաւովը հա-
մակուած՝ անմիջական գերեզման կ'ընէ
այսօր:

Հայ ազգին համար, այո՛, սե, ընդ-
հանուր տեղի օր մըն է այսօր, որ կը
գուգաղայի Ս. Եփրեմի մէջ տեղի ու-
նեցողիկ նորին Վիճ. Հայրապետին թաղ-
ման հանգիստին: Այո՛, մեծ ու անդարձա-
նելի կորուստ մըն է, զոր Հայ ազգը կու-
նենայ տարա: Ի նկատ աննշալ սակայն
հարաւորութիւն վիճար, որ անգաղանայի է.
կոյ և կը մնայ միջ միայն միջակի որ
Բարին Առաքել հոգեւոր Իզմիրեանի նը-
ման երկարք Պատերազմը: Հայրիկներ
անպակաս ընէ Հայ ազգին մէջէն:

Յարգանք Հայոց երկրորդ Հայրիկին
յիշատակին:

Ռ. ՅԱՆՈՐԵԱՆ

ԴՐՈՒՄ Գ ՄԸ ՀԱՆԳՑ, ԻԶՄԻՐԵԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Իբր պատանի երիտասարդ մը, ետանդուն սրտով մը կառնէր էինք մեր նոր պաշտօնին, որուն ներքին վաւերութիւնը մարտունակ կը պատճառէին այն զերանայն պատճառաւ որ, Համիտեան կառավարչութիւնը մը մէջ պիտի պաշտօնավարէինք ամենապատիւնը զիրքի մը վրայ:

Պարսկ հայերը զեկեմանեան սարսուռներ կ'զգային. Ազգին ճակատագիրը վտանգուած էր. Համիտ կ'սպառնար, իսկ Ազգը լուրջ աչք ազգու միջոցներ ձեռք առած էր, իր զոյտիման իրաւունքը պաշտպանելու համար:

Այնքանի յոռի պաշտօնավարութիւնը Ազգը սրտովին յաղած էր, բայց Աշխարհեան անմիջականութիւն էր, զի Համիտ կը հովանաւորէր զանկողայ. Ժամանակը որ չի խարուր երբէք, ճակատագրական դարձուածքով մը, Զին հանդուրեղ կաթողիկոսին անդրանիկ Պատրիարքութիւնը կը հռչակէ:

Այս նախախնամական ընտրութեան առթիւ, ազգին խանդավառութիւնը աննկարագրելի էր: Ազգին աւագանիները, պետական պաշտօնատարները, քոյր եկեղեցիներու սիրտը, նոյնիսկ ազգին երկու անձնատ հատուածները, պետերու պէս կը վազէին Հայոց Պատրիարքարանը. չընդհատուող համար Իզմիրեանի անդրանիկ Պատրիարքութիւնը, տեսարանը այնքան խառնաշփոխ էր, որքան յազգի:

Ներսիս մեզի ըսելով է, հակառակ մեր պատանի երիտասարդութեան... ասանդուն կողմէ պատուիրակ ընտրուած էինք նախկին համար գեղեցիկ նուէր մը, իր յիշատակ նորոգման համար:

Դողդայուն սրունքներով կը յառաջանայ զէպի Պատրիարքական սրահը. խորունկ լուսնիւն մը կը տարբեր հոն. Իզմիրեան աւագանիներէ չըմտաւ լաւ, ժպիտով մը մեզ իրեն մօտեցաւ կը թոյլատրէ, որ լաւ լաւագոյն տարու, գրական մը կը կարգաւ, Իզմիրեան խորհուրդէն մը կը խորհուրդ, հակառակ անոր որ իրեն ներկայացողը պատանի երիտասարդ մէք, սոքի ելլելով այսպէս կը պատասխանէր.

«Ազգին ձայնը Աստուծոյ ձայնն է, Ձեր հակիրճ գրութիւնը իրական պատկերացումն է այն ուղիին որուն մէջէն անցած են ազգային պետերը: Հայ ազգը զիս Պատրիարքական Աթոռին հրաւիրելով չի կարողութիւն փառաշուք գահի մը վրայ բազմելու համար կ'առաջնորդէ զիս, երբէք, Պատրիարքական կոչումը ազգին ընդհանուր կերպով ծառայելու կոչումն է: Իբր առաջնորդ մասնակի ծառայութիւններ ունեցայ, իսկ արդի պաշտօնս. ընդհանրական ծառայութիւն կը պահանջէ: Ահազին պատասխանատուութեան մը ներքեւ ընկնուած, իրողի կը հարցնեմ, զիս այս պաշտօնին կանչողը որուն ձայնն է, Ազգին, հետեւաբար իմ նուիրական ծառայութիւնն պիտի ըլլայ, ազգին ցաւերը ուսումնասիրելով, այդ ցաւերուն մէջէն ստեղծել անոր փրկագործութեան ու ազատագրութեան ամենէն վսեմ զեղծարարը:

Շատեր Պատրիարքական աթոռին կ'ըզման, պարզապէս անոր համար, որ ի-

րենց անձերը հանդայնել կը փախաքին. նորոգման Պատրիարքը սակայն միահամուռ ազգին ծառան է, այդ մի կարծէք թէ իմ անձս պանծացնելու համար այս Աթոռին հրաւիրուած եմ, ընդհակառակն, իմ կառուածն է ՄԱՌԱՅՅԷԼ, ազգին արցունքները սրբելու, անոր վերքերը կ'ապրու, անոր հետ տառապելու, եթէ հարկ ըլլայ, անոր հետ իսկ մահելու: Երբոյնք իմաստունը իր հոյակապ տաճարը կառուցանելէ ետքը, քահանաները զգեստաւորեալ՝ սղջակէղնք կը մատուցանէին իւր սեղաններու վրայ, քահանաներու ուրիշ կարգը մը անուանուած ինկարկութիւնով մը, ժողովուրդը զնայի խորանը կ'առաջնորդէր, ծովածուի բազմութեան առթիւ, Աստուծոյ տաճարին դրան սեղան վրայ կայնելով, իր պատմական ազգովն իմ ՄԱՌԱՅՅԷԼԻՆ կը խնդրէ ազգը կ'առաջարկու համար:

Ես Հայ եկեղեցիին ամենէն տրուող պաշտօնական, Պատրիարք կը հռչակուիմ, այնպիսի անողոր ժամանակի մը մէջ, որ ազգին արխանը գետնու պէս կը հոսի, հոյակապ տաճարները սղծուած են, ազգովն սեղանները քանդուած, ողջակէղնք մահու վրայ կայնելով, իր պատմական ազգովն իմ ՄԱՌԱՅՅԷԼԻՆ կը խնդրէ ազգը կ'առաջարկու համար:

Ես ազգին ազգովն քահանաներէն մէկը, սեղան ու ողջակէղ չունիմ, իմ ազգս է որ կը զոհուի չարաշար... Ուրախ եմ տեսնելով որ ազգին երեք անձնատ հատուածները պատ խորհարան կը փութան, անոք զիս հրահանարելէ աւելի, իրենց ջերմագին համակրութիւնը կը յայտնեն Մայր Աթոռին: Յովսէփ կայսերազունի մը յատուկ գոտարարակութիւն մը առաւ փարսուծներու որպիսի մէջ, մեծ օրհնագէտ մէք, ծովն ու ապագած լեռը անոր գաւազանին առջև պարտութիւն խոստացան, անապատի մէջ երբ կը պատերազմէր, անոր բազմակերպ յոգնեցան, երկու քահանաներ անոր թիկունք եղան. նոյն զերբին մէջ կը գտնուի այսօր մայր Աթոռը, լուրջ սպասելով մը կայ, այդ սպասուցումը կատարել պատերազմէ մը աւելի ահաւելի է կրօնաբարոյական տեսակէտով, (փոխանակ ազգային ըսելու). ուստի մենք ալ քաջալիրող ու զօրացնող մեր բազմակերպ վեր բարձրացնող օժանդակներու պէտք ունեցն: Օգտակար ըլլալու երեք պայմաններ միայն գիտեմ, անձնախնայութիւն, հաւատք ու անձնախնայութիւն ողի, գերազոյն խոնարհ է ՄԱՌԱՅՅԷԼ...»

Ընկերացողներուն կը թողուք առնել անկէ գերազոյն զատ մը, որով Իզմիրեանի ողիով ծառայող կարենան ազգին: Յարգանք նորին Ա. Օծուքեան յիշատակին:

ՀԵՐՄԵՍ

“ԱԶԳ”

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿԶԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Տարեկան բաժնեկցին	12 ֆր.
Վեցամսեայ »	6 »

Հասցէ՝

The Azk Pub. Co.
16 Beach St. BOSTON Mass.

պէրը տեսնել և ժողի մասին լուրեր տալ անոր: Բաւական զգուշացումներէ յետոյ թող տրուեցաւ իրեն՝ խօսիլ բանտարկեալին հետ: Բազալ Ռամպէրը տեսաւ այն վանդակորմին ետէն որ այնքան անգուրբ, այնքան նախատական կ'երևնայ ծնողներուն կամ ազգականներուն որոնք այսպէս երկաթէ ձողերուն հոսին կը տեսնեն իրենց սիրականները: Բանտարկեալը արդէն անձնատուած է կեանքէն: Իր բողբը կամ իր արդարացումը կը բախի այն երկաթեայ պող ձողերուն սրունք կ'արդիւն ուր և է շարժում, ձեռքի սեղմում մը կամ համարյոյր մը: Արթնք յիշել իր բանտարկութիւնները երբ տեսաւ Նօկը այսպէս բարոյութիւնը զոյն և ահա իրենց սրտաբեկ և անարեւնութենէ զգետնուած:

—Տեսնե՛ք, Ռամպէր, ինչ հարկ կայ յուսահատելու: Լաւ գիտե՛ք թէ մարդ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒՂԱՐԶ

ԻԶՄԻՐ

Քաղաք. Ժողովը իր շարժական նիստը կազմեց հինգշաբթի երեկոյ նախագահութեամբ Առաջնորդ Ա. Հօր և Ատե նապետութեամբ Յարութիւն Էֆ. Իվլիք-ճեանի, Ներկայ էին նաև Կարապետ Զաքեան, Մարտիկ Սիմոնեան, Գալուստ Փափաղեան և Թաղաւոր Թովաթեան Էֆ. հերը: Ժողովը զբաղեցաւ իր օրակարգի խնդիրներով ի մէջ այլոց արտօնեց կրթական Ընկերութեան կողմէ ուղղուած արտօնութիւնը Յունար Զին հանդէս մը կազմակերպելու համար: Ժողովը զբաղեցաւ նաև կրթական օրուան սղահանդէսով և տեղեկութիւններ առաւ կարգադիր մասնախումբին կողմէ ի գործ դրուած տնօրէնութիւններուն նկատմամբ:

—Ինչպէս գրած էինք անցեալ օր, ընկերութիւններ կան Իզմիրի մէջ որոց օգտակարութիւնը ամեն կասկածէ բարձր կը մնայ, առնեց կարգին յիշատակած էինք Աղքատախնամ Ընկերութիւնը. այսօր կուգանք այդ կարգին վրայ յիշատակել նաև կրթական Ընկերութիւնը, որու շնորհիւ տարիներէ ի վեր մեր մանկտին կը կրթուի հայացի դաստիարակութեամբ մը և հայ զգացումներով և զարմանալի է որ կրթական Ընկերութեան գործունէութիւնն ու օգտակարութիւնը ըմբռնելով հանդերձ, կայ այդ ընկերութեան ղեկ նախնանք զրգուած խուր հակառակութիւն մը որ ու է է կերպով արդարանալի է և ընդհակառակն դատապարտելի կը գտնենք: Ընկերութիւն իր Մանկական Պարտէզին մէջ, ինչպէս ամեն չըմանի, այս չըմանին մէջ ևս 50 հասո տղաքտիկ մանուկներ կը դաստիարակէ, որոց մանրամասն ցուցակը կրնանք հրատարակել, արդ՝ իր զարգացական պիտեմէն հաւասարակցելու համար, ինչպէս չտեսնութեամբ մը աւելորդ համարուի, անոր տարին անգամ մը կազմակերպած հանգէսը, որու շնորհիւ միայն կը յաջողի իր բացը գոցելու: Այս ամենն շատ լաւ գիտեն ու կը հասկնան ամեն անձ, որոնք զիտողութիւններ ընկ կ'ախորժին, երբ կրթական մէջ տեղ ելնէ իր տարեկան հանդէսը կազմակերպելու համար, եթէ աւելի զիւրին միջոց մը ունին անոր տարեկան բացը գոցելու, թող առաջարկեն, անտարակոյս ընկերութիւնը սիրով կը համակերպի, բաւ է որ կարող ըլլայ իր 50 ձրկալարմաներու տարեկան ծախսէն գոմար մը հայթայթելու յաջողիլ այս կամ այն կերպով:

Ի լրոյ կ'իմանանք որ կրթական ընկերութիւնը մտադիր է իր այս տարուան հանդէսը Բրէմլեր Բալասի վերին սրահներուն մէջ սարքելու: Որոշակի չենք գիտեր թէ ստող է այս, բայց ամեն կերպով արդարացի կ'գտնենք, որովհետեւ Հոփի, Վարժարանի սրահներուն մաքրութեան, զարդարման և կահաւորման ծախսը շատ անգամ 25-30 սոյնի կ'նստի ընկերութեանց, մինչդեռ Բրէմլեր Բալասի վերին սրահները տրամադրելի ընկու համար՝ կազմ ու պատրաստ չենք կարծիք թէ 15-20 սոյն արժեն: Գաղափարը գործնական է ու անպատեհութիւն մը չկայ բնաւ:

Եթէ Հոփի, Վարժարանի մեծ և յարակից երկու սրահները ժամանակին մա-

քուր պահել կարելի ըլլար, եթէ բոլոր ընկերութիւնները միասնաբար անոր կահաւորանք չիւնէին, այսօր ու է հանդէսի տարածութիւնը կազմ ու պատրաստ եղած կ'ըլլար և բացառիկ ծախսեր չէին ունենար հանդէսներ կազմակերպել փափաքողները, մինչդեռ այսօր մաքրութեան, վարպետներու, պատերու խալտատակ վիճակը գոցելու համար տրեւներով գանձեք գործարկու, և հազար ու մէկ մանրամասնութիւններ հոգալու համար մէկ մի ընկերութիւն ստիպուած է ահազին ծախսերու մէջ մտնել:

—Երկէ Առաջնորդ Ա. Հօր կողմէ ըստ տրամադրեալ մասնաւոր մահազգահաւորագրեր զրկուեցան Վսեմ. Կուսակալին, Գոմանեան Փաշային, Հաքիմ Էֆ. ին, Քաղաքապետ պէյին, բարձր հոգեւոր պետերուն և հիւպատոսներուն ինչպէս նաև օտար զբոսաւորներուն և հաստատութիւններուն տնօրէնութեանց:

—Առաջնորդ Ա. Հայրը երկէ առաւօտ բոլոր քահանաները հրաւիրած էր, կրթական օրուան սղահանդէսին մասին անոնց լուր քանչիւրին պաշտօնները սահմանելու և կարգապահութեան մասին հարկ եղած պատուէրները տարու համար: Պատարագը պիտի մատուցանէ Գեր. Առաջնորդ Հայրը, Դասին մէջ ներկայ պիտի գտնուին Յակոբ Աշոտ Սրբազան, Կոմիտաս Վրդպ. և Բարթեղիմէոս Վրդպ. ինչպէս նաև Աւագերեց Տէր Յովհաննէս քնյ: Պատարագին պիտի սպասաւորեն, Տ. Մկրտիչ, Տ. Գարրիէլ, Տ. Դեանդ, Տ. Սուրեն, Տ. Մեսրոպ, և Տ. Անտոնիոս քահանաները, իսկ Տ. Եղիշ և Տ. Յարութիւն քահանաները հիւրամեծար կարգուած են հոգեւոր պետերը ընդունելու: Պատարագի երգեցողութիւնը պիտի կատարուին քառաձայն: Կոմիտաս վարդապետ պիտի կարգաւ ձառու գիրքը և պիտի երգէ մենեղ-նեղ:

—Վսեմ. Կուսակալը, կառավարական պաշտօնականները և հիւպատոսներ իրենց յատուկ աթոռները պիտի ունենան ծախսակողման գասը, իսկ հոգեւոր պետերը ա. չափովման գասը, երկու գասերու ետեւ մասնաւոր տեղ պիտի յատկացուի Ազգ. պաշտօնական անձնաւորութեանց և օտար ծանօթ հիւրերու:

—Մայրաքաղաքի վերջին երեքշաբթի օրուան թերթերը նոր յայտնութիւններ կ'ընեն Ն. Ա. Օծուքեան մահուան պատգաններուն աթոռը, Պաշտօնական լրագրական օրուան ծախսով համար կը վարկարկէ Ամենայն Հայոց երջանկալիշատակ Կաթողիկոսը, ինքզինքը բարձրացնելու համար մեղադրելով մը բերանը կը զնն այնպիսի խօսքեր, որոնց հաստատութիւնը շատ զգուշար պիտի ըլլար զժողովարար ընթերցողներուն և բարեբաղդաբար Գրիգորի վարդապետին համար: Մատթէոս Կաթողիկոս իմ թէ մեր ճանաչանք և զատած մարդն էր, ոչ թէ Պաշտօնական մը այլ ո՛վ որ ալ ըլլար չպիտի բանար իր սիրտը և չպիտի յայտնէր իր տկարութիւնը, իսկ Զարին քաջալ ուղած հեռագիրը եթէ ստող է շատ տխուր գաղափար մը կազմելու պիտի ստիպուէինք Մատթէոս Կաթողիկոսի նկատմամբ: Դեռ շատ վաղահաս է հանդուրեղ Կաթողիկոսի տարուան մը գործունէութեան և գործունէութեանց վրայ վճիռներ արձակել: Ուստի Պաշտօնական վարդապետ Արագածի ամենաարժարժ

—Առաջիկայ ամառ նորէն պիտի ընէք ամառը:

—Առաջիկայ ամառ: Բայց չէք տեսներ թէ ինչպէս կը հաղամ: Ինծի այնպէս կուգայ թէ հոն թոքին տեղը՝ ծակ մը, ահագին ծակ մը կայ: Առաջիկայ ամառ: Բայց իմ գործս ընկած է:

—Օ՛, պարտապ խօսք չուգեր:

—Օ՛հ, այդ մասին չեմ տրտնջար: Արդէն այնպիսի զուարթ բան մը չէ կեանքի բնուր տանիլ: Մարդ վերջ ի վերջոյ կը յոգնի, կը ձանձրանայ: Շան պէս աշխատեցայ և չան մը պէս պիտի մեռնիմ: Ահաւասիկ այն հեռապատկերը որ կը մնայ ինծի՝ եթէ այս գործին մէջէն անպարտ դուրս ելլեմ, Հախտակ պարագային կամ Գայէն կամ կատալիստ:

—Դուք խնայէ՛ք, Ռամպէր:

—Սակայն և այնպէս տարօրինակ բան մը պիտի ըլլար զլսատուիլ, —ըսաւ Ռամ-
